

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MESIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 19362/18)

PRESUDA

Članak 10. • Sloboda izražavanja • Opravdano dosuđena naknada u parničnom postupku zbog klevete nakon izjave bivšeg predsjednika države da je odvjetniku potrebno psihijatrijsko liječenje jer ga je spomenuo u kaznenoj prijavi • Uspostavljanje ravnoteže između prava iz članka 8. i 10. proveo je Sud s obzirom na to da su domaći sudovi propustili to učiniti • Riječi koje izgovore visoki državni dužnosnici imaju veću težinu i mogu nanijeti veću štetu ugledu drugih • Izjava je bila prenesena širokoj publici, u situaciji u kojoj odvjetnik nije bio u položaju da odgovori, i mogla je imati „obeshrabrujući” učinak na izvršavanje njegovih profesionalnih dužnosti
Članak 6. stavak 1. (građanski aspekt) • Razuman rok • Nerazumna duljina trajanja žalbenog postupka

STRASBOURG

5. svibnja 2022.

KONAČNA
05/09/2022

Ova presuda je postala konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Mesić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Krzysztof Wojtyczek,

Alena Poláčková,

Gilberto Felici,

Lorraine Schembri Orland,

Ioannis Ktistakis, *suci*,

i Renata Degener, *tajnica Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 19362/18) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Stjepan Mesić („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 19. travnja 2018.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o prigovorima o slobodi izražavanja i prekomjernoj duljini trajanja postupka, a da se ostatak zahtjeva odbaci kao nedopušten;

očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koji je dostavio podnositelj zahtjeva;

pisana očitovanja koja su dostavili g. Ivan Jurašinović, Nacionalna odvjetnička komora (*Conseil National de Barreaux*) i Pariška odvjetnička komora (*Ordre des avocats du barreau de Paris*); kojima je potpredsjednik odjela dopustio da se umiješaju;

nakon vijećanja zatvorenih za javnost 9. studenoga 2021. godine i 5. travnja 2022. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena posljednje navedenog datuma:

UVOD

1. Predmet se odnosi na parnični postupak zbog klevete u kojem je podnositelju zahtjeva, bivšem predsjedniku Republike Hrvatske, naloženo platiti 50.000,00 hrvatskih kuna (HRK; približno 6.660,00 eura (EUR) u relevantno vrijeme) francuskom odvjetniku hrvatskog podrijetla jer je naškodio njegovu ugledu.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1934. godine i živi u Pušći. Zastupao ga je g. Č. Prodanović, odvjetnik iz Zagreba.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

5. Podnositelj zahtjeva bio je predsjednik Republike Hrvatske u razdoblju od 19. veljače 2000. do 18. veljače 2010.

I. DOGAĐAJI KOJI SU DOVELI DO SPORA

6. Dana 15. rujna 2006. g. Ivan Jurašinić, odvjetnik hrvatskog podrijetla koji se u to vrijeme bavio odvjetništvom u Angersu (Francuska), kao zakonski zastupnik izvjesnog g. M.T.-a, podnio je kaznenu prijavu istražnom sudu u Nanterreu protiv izvjesnog g. M.N.-a i još deset hrvatskih državljana, među ostalim podnositelja zahtjeva, zbog dvaju kaznenih djela pokušaja ubojstva njegove stranke i jednog kaznenog djela pokušaja iznude od strane zločinačke organizacije. Među optuženima bio je i izvjesni g. H.P., kojega su u to vrijeme hrvatski mediji prikazivali kao poznatog šefa mafije, pa ga je šira javnost doživljavala kao takvog. Prema navodima u hrvatskim medijima, M.T. je bio bivši pripadnik hrvatskih tajnih službi i trgovac oružjem.

7. U svojem pisanom očitovanju umješača pred Sudom (vidi stavke 64. – 73. ove presude), g. Jurašinić naveo je da je u predmetnoj kaznenoj prijavi njegova stranka tvrdila da je H.P. financirao podnositeljevu izbornu kampanju 2000. godine i da je spomenula ime agenta francuske sigurnosne službe koji joj je dao te informacije. G. Jurašinić u svojem je očitovanju pred Sudom izložio relevantni dio navedene prijave koji se odnosi na podnositelja zahtjeva, koji je bio optužen kao sudionik u pokušaju ubojstva i iznude njegove stranke. Mjerodavni dio kaznene prijave glasi kako slijedi:

„Iz navedenog proizlazi dovoljno elemenata da bi se sumnjalo H.P.-a i V.Z.-a da su naručitelji pokušaja ubojstva mog klijenta, a da je M.N. izvršitelj.

S obzirom da se radni sastanci te mafijaške organizacije redovno organiziraju na adresi Pantovčak 28, u sjedištu društva O., sastanci na kojima sudjeluje Stipe Mesić [podnositelj], iz toga proizlazi da je Stipe Mesić šef te mafijaške organizacije.

Moj klijent je uvjerenja, i predlaže da to dokaže u okviru budućih istraga, da Stipe Mesić upravlja tom mafijaškom organizacijom....“.

8. Dana 10. studenoga 2006. dnevne novine Novi List i Glas Istre objavile su članak na svojim internetskim stranicama u kojem su izvijestile da je g. Jurašinić podnio gore navedenu kaznenu prijavu u vezi s pokušajima ubojstva njegove stranke, g. M.T.-a, u odnosu na koje se podnositelj zahtjeva spominje kao „svojevrsni politički patron naručitelja ubojstva, koji naručitelj je prema prijavi [H.P.]”. Naslov članka objavljenog na internetskoj stranici Novog lista glasio je „Predsjednik [se spominje] u kaznenoj prijavi zajedno s [H.P.-om] i [M.N.-om]”, a naslov članka objavljenog na internetskoj stranici Glasa Istre glasio je „Mesić kazneno prijavljen za pokušaj ubojstva”. Nema dokaza koji upućuju na to da je medijima bio poznat točan sadržaj kaznene prijave, kako je gore naveden (vidi stavak 7. ove presude).

9. U oba članka navedeno je, *inter alia*, da su novinari telefonom kontaktirali g. Jurašinića i da je on potvrdio da je kaznena prijava doista

podnesena, ali da „nije želio ulaziti u detalje, objašnjavajući da to sukladno francuskim zakonima i ne smije”. U oba članka navodi se i da je g. Jurašinović naveo da je kaznenu prijavu podnio u ime svoje stranke.

10. U očitovanju pred Sudom (vidi stavke 64. – 73. ove presude) g. Jurašinović pružio je daljnji kontekst o tome zašto su mediji posvetili toliku pozornost kaznenoj prijavi koju je podnio u ime svoje stranke. Prema njegovu mišljenju, pozornost medija bila je posljedica činjenice da je početkom studenoga 2006. još jedan političar, izvjesni g. I.P., u medijima optužio podnositelja zahtjeva da je odgovoran za pokušaj njegovog ubojstva nakon što je nepoznata osoba bacila dvije ručne bombe na njegovu kuću.

11. Istoga dana objavljeni su gore navedeni članci (vidi stavak 8. ove presude); tijekom televizijske konferencije za tisak organizirane tijekom posjeta podnositelja Našicama, novinari su zatražili da komentira sadržaj tih članaka. Podnositelj zahtjeva izjavio je da je H.P. sreo samo dvaput u životu „slučajno, u prolazu” i da „s njime u to vrijeme nije imao nikakve veze”. Potom je dodao:

„Zašto taj odvjetnik koji je podnio kaznenu prijavu kaže da sam ja [H.P.-ov] politički patron, to vjerojatno on zna, ali ja bih mu preporučio da posjeti Vrapče kad dođe u Zagreb, jer se ljudima [poput njega] tamo može pružiti djelotvorna pomoć. To je sjajna prilika, neće ga puno koštati, a naši su liječnici poznati po svojoj efikasnosti.“

12. Navedena izjava prenesena je na službenim internetskim stranicama Predsjednika Republike Hrvatske, na internetskim stranicama tjednog informativnog časopisa Nacional, Hrvatske radiotelevizije i organizacije Croatian American Association, a prenijeli su je i hrvatska novinska agencija HINA, internetski portal Index.hr, dnevne novine Večernji list te Nova TV.

II. PARNIČNI POSTUPAK ZBOG KLEVETE

13. S obzirom na to da prema hrvatskom pravu predsjednik države ima imunitet od kaznenog progona, ali nije oslobođen građanske odgovornosti, dana 22. siječnja 2007. g. Jurašinović podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu protiv podnositelja zahtjeva zbog klevete. Potraživao je 70.000,00 kuna (približno 17.570,00 eura u relevantno vrijeme) na ime naknade nematerijalne štete.

14. G. Jurašinović, kao tužitelj, tvrdio je da je podnositelj zahtjeva iskoristio svoj položaj predsjednika Republike Hrvatske i pripadajuću medijsku pozornost kako bi na najgrublji način povrijedio njegovu čast i ugled, njegov profesionalni i moralni kredibilitet i javno ga diskvalificirao za bavljenje odvjetništvom natuknuvši da je duševno poremećena osoba. Ustvrdio je da mu je dotična uvredljiva izjava (vidi stavak 11. ove presude) uzrokovala intenzivnu duševnu bol u vidu uznemirenosti, uzrujanosti, nesanice, ogorčenosti, snažnog psihičkog pritiska i stalne napetosti. Naveo je i da mu je, nakon javne objave sporne izjave, znatno otežan rad i ostvarivanje socijalnih i profesionalnih kontakata, te da je prisiljen stalno se opravdavati i

odgovarati na neugodna pitanja o podnositeljevoj izjavi. Ustvrdio je i da je doživio smanjenje broja novih stranki.

15. U odgovoru je podnositelj zahtjeva porekao da je povrijedio čast i ugled tužitelja i ustvrdio da njegova izjava nije bila uvredljiva i da mu nije bila namjera uvrijediti tužitelja, već je njegova izjava predstavljala ironiziranje neosnovanih teških optužbi protiv njega i trebalo ju je tumačiti u kontekstu njegova odgovora na pitanje novinara. Njegova je izjava u spornom dijelu bila figurativna i stoga je predstavljala vrijednosni sud, a ne neopravdan osobni napad na tužitelja.

16. Dana 23. listopada 2008. Općinski građanski sud u Zagrebu presudio je u korist tužitelja i podnositelju je naložio platiti tužitelju 70.000,00 kuna na ime naknade nematerijalne štete; podnositelju je naložio i da tužitelju plati troškove postupka. Međutim, povodom žalbe podnositelja zahtjeva, tu je presudu Županijski sud u Zagrebu ukinuo 31. svibnja 2011. godine te je predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

17. U ponovljenom postupku, presudom od 23. prosinca 2011. Općinski sud u Zagrebu ponovno je presudio u korist tužitelja i podnositelju je naložio platiti tužitelju 70.000,00 kuna (približno 9.290,00 eura u relevantno vrijeme), s obračunatom zakonskom zateznom kamatom koja je počela teći od datuma presude, na ime naknade nematerijalne štete; sud je podnositelju naložio i da tužitelju plati 9.300,00 kuna (približno 1.235,00 eura u relevantno vrijeme) na ime troškova postupka. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Tuženik je svojom izjavom koja je neprijeporna po sadržaju i činjenici da ju je izrekao u javnosti 10. studenog 2006. godine, preporučio tužitelju posjetiti Vrapče poradi djelotvorne pomoći. [Sud smatra uvjerljivim to] da je tužitelj ovo shvatio kao da se time implicira da bi se on trebao liječiti od duševnih bolesti ili poremećaja. Posebice, općepoznato je da je Vrapče [dio grada Zagreba gdje se nalazi] najpoznatija hrvatska bolnica za duševne bolesti...

... ovaj sud ... je utvrdio da tuženik nije nazvao tužitelja izravno duševnim bolesnikom predmetnom izjavom nego mu je rekao neka se liječi u Vrapču gdje pružaju liječnici djelotvornu pomoć, što tužitelju znači uvredu te ju je on shvatio kao iznošenje navoda da se treba liječiti od duševne bolesti ili poremećenosti...

...

... tuženik je povrijedio tužiteljevo pravo osobnosti, tj. čast i ugled, označivši ga kao osobu koja se treba liječiti od duševne bolesti ili poremećaja, a po mišljenju ovog suda je nedopustivo da bilo tko iznosi u javnost na bilo koji način treba li se tkogod liječiti od takvih bolesti ili poremećaja, budući da je to isključivo osobna stvar svakog građanina, a ne podatak koji bi bilo tko smio iznositi, a nekmoli preporučivati još i liječenje takve bolesti. ...

Nije osnovan tuženikov prigovor da je ova izjava njegov vrijednosni sud... Misli ti što god o drugomu ili to javno izreći jesu dvije veoma različite stvari, tim više što javno izgovorena riječ, k tomu i predsjednika države, ima posljedice, a u ovom slučaju je tom izjavom povrijeđeno pravo osobnosti, tj. tužiteljev čast i ugled, navlastito zato jer je svačija pa i tužiteljeva potreba za liječenjem duševnih bolesti njegova osobna stvar o kojoj se nitko nema pravo izjašnjavati bez volje dotične osobe a nekmoli mimo

liječničke struke preporučivati liječenje. Točno je da odredba čl. 38.- st. 1. i 2. Ustava Republike Hrvatske jamči slobodu mišljenja i izražavanja misli, ali to pravo može biti ograničeno uzrokovanjem štete drugim osobama, kako je i propisano odredbom čl. 8. Zakona o obveznim odnosima i [potrebom] da se zaštite prava osobnosti, kakao je to propisano odredbom čl. 19. st. 1. i 2. istog Zakona, što dovodi do primjene odredbe čl. 1045. st. 1 ovog Zakona.

Tuženikov navod o ironičnosti ili simboličnosti ove izjave nije odlučan, a niti prihvatljiv, jer način izražavanja u javnosti sam po sebi mora biti takav da nikomu ne uzrokuje štetu, sukladno odredbi čl. 8. Zakona o obveznim odnosima.

...

Navodi o tomu da bi ovu tuženikovu izjavu tužitelj, njegove stranke i roditelji te kolege odvjetnici shvatili kao prijetnju nisu prihvaćeni... Točno je da je hrvatska prije bila pod komunističkom strahovladom, a opće poznato je da su u čitavom komunističkom svijetu bolnice za duševne bolesti prigodice služile i za smještaj političkih protivnika. No Hrvatska je sada slobodna demokratska zemlja, s propisanim načinom smještaja u bolnice za duševne bolesti... te je .. [stoga] neosnovano zaključivati da bi tuženikovom izjavom [uistinu] prijetio da će biti smješten u takvu ustanovu. ...

Povrh toga, u činjeničnom dijelu tužbe, kojim je sud vezan, tužitelj nigdje ne spominje prijetnje niti zahtijeva naknadu štete glede toga, već samo zbog povrijeđenog prava osobnosti, tj. [povrede] časti i ugleda, a ne možebitnog straha koji prijetnja jedino može izazvati. Slijedom toga nije prihvaćen tužiteljev iskaz u dijelu gdje navodi o strahu njegovih roditelja za njegovu sigurnost zbog tuženika kao neuvjerljiv, kao i stranaka i kolega u odvjetničkom poslu.“

18. Dana 30. siječnja 2012. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv prvostupanjske presude.

19. Presudom od 26. listopada 2016. Županijski sud u Zagrebu potvrdio je prvostupanjsku presudu, ali je iznos naknade koju treba platiti tužitelju umanjio na 50.000,00 kuna (približno 6.660,00 eura u relevantno vrijeme), a iznos troškova na 6.057,00 kuna (približno 806,00 eura u relevantno vrijeme). Podnositelju je naloženo te iznose platiti u roku od petnaest dana. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„provedenim dokazima pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je tuženik svojom izjavom povrijedio tužiteljevu čast i ugled, javno iznoseći da se tužitelj treba liječiti u Vrapču, gdje se nedvojbeno nalazi ustanova za liječenje duševnih ili psihijatrijskih bolesti i poremećaja ... a koji sadržaj izjave nije dopušten prilikom navedenih zakonskih odredbi, jer je svačije zdravlje osobna stvar dotične osobe, a ne javnosti. Utvrđujući spornu izjavu objektivno podobnom za povredu časti i ugleda tužitelja, pravilno je sud prvog stupnja prihvatio iskaz tužitelja kao logičan i životan te nalazi utvrđenim da su istim povrijeđeni [njegova] čast i ugled.“

20. Presuda Županijskog suda dostavljena je punomoćniku podnositelja zahtjeva 25. studenoga 2016. godine.

21. Podnositelj zahtjeva zatim je 23. prosinca 2016. godine podnio ustavnu tužbu protiv presuda građanskih sudova navodeći povredu svoje slobode izražavanja. Pozvao se na članak 38. stavke 1. i 2. Ustava Republike Hrvatske (vidi stavak 24 ove presude) i članak 10. Konvencije.

22. Rješenjem od 27. rujna 2017. Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom uz obrazloženje da u tom predmetu nije otvoreno nikakvo ustavnopravno pitanje. To je rješenje punomoćniku podnositelja zahtjeva dostavljeno 20. listopada 2017. godine.

23. U naknadnom ovršnom postupku, dana 23. srpnja 2018. Financijska agencija naplatila je iznos od 129.552,74 kune (približno 17.515,00 eura u relevantno vrijeme) s bankovnog računa podnositelja zahtjeva i prenijela ga na račun g. Jurašinića. Taj iznos sastojao se od iznosa glavnice koji je podnositelju zahtjeva naloženo platiti presudom Općinskog suda u Zagrebu od 23. prosinca 2011. (kako je preinačena presudom Županijskog suda u Zagrebu od 26. listopada 2016. – vidi stavke 17. i 19. ove presude) i obračunate zakonske zatezne kamate.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

I. USTAV

24. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine br. 56/1990 s izmjenama i dopunama) glasi:

Članak 16.

„Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

...“

Članak 38.

„(1) Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

(2) Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

(3) Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji.

(4) ...

(5) Jamči se pravo na ispravak svakomu komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom i zakonom utvrđeno pravo.

II. ZAKON O OBVEZNIM ODNOSIMA

25. Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je na snazi od 1. siječnja 2006.,

uređuju se ugovori i naknade štete. Prema tom Zakonu, sudovi su ovlašteni dosuditi naknadu za nematerijalnu štetu uzrokovanu, *inter alia*, povredom ugleda i časti osobe. Mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima glase kako slijedi:

**Zabrana prouzročenja štete
Članak 8.**

„Svatko je dužan uzdržati se od postupka kojim se može drugome prouzročiti šteta.”

**Prava osobnosti
Članak 19.**

„(1) Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom.

(2) Pod pravima osobnosti u smislu ovoga Zakona razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr.

(3) ...”

**Pretpostavke odgovornosti
Članak 1045. stavak 1.**

„Tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.”

**Šteta
Članak 1046.**

„Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).”

...

**5. POPRAVLJANJE NEIMOVINSKE ŠTETE
Objavljivanje presude ili ispravka
Članak 1099.**

„U slučaju povrede prava osobnosti oštećenik može zahtijevati, na trošak štetnika, objavljivanje presude, odnosno ispravka, povlačenje izjave kojom je povreda učinjena, ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se [inače] postiže pravičnom novčanom naknadom.”

**Pravična novčana naknada
Članak 1100.**

„(1) U slučaju povrede prava osobnosti sud će, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

(2) Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i [pretpostavci] o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom.”

III. OSTALO ZAKONODAVSTVO

26. Mjerodavno domaće pravo i praksa o pravnim sredstvima za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u Hrvatskoj izloženi su u predmetu *Mirjana Marić protiv Hrvatske* (br. 9849/15, stavci 29. – 41., 30. srpnja 2020.). Konkretno, mjerodavne odredbe Zakona o sudovima iz 2005. godine izložene su u predmetu *Vrtar protiv Hrvatske* (br. 39380/13, stavci 51. – 56. i 61. – 64., 7. siječnja 2016.).

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 10. KONVENCIJE

27. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je presuda Općinskog suda u Zagrebu od 23. prosinca 2011. (kako je preinačena presudom Županijskog suda u Zagrebu od 26. listopada 2016.), kojom mu je naloženo platiti naknadu štete jer je naškodio ugledu g. Jurašinića (vidi stavke 17 i 19 ove presude) predstavljala povredu njegove slobode izražavanja. Pozvao se na članak 10. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.“

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Vlada

28. Vlada je tvrdila da članak 10. nije primjenjiv na ovaj predmet i da ovaj prigovor, u svakom slučaju, predstavlja prigovor četvrte instance.

29. Vlada je tvrdila da podnositelj spornom izjavom nije namjeravao širiti ideje ili potaknuti raspravu o pitanju od javnog interesa, već je njegova jedina namjera bila javno uvrijediti g. Jurašinića. Prema tome, članak 10. nije primjenjiv u ovom predmetu (Vlada se pozvala na predmet *Rujak protiv Hrvatske*, br. 57942/10, 2. listopada 2012.).

30. Podredno, Vlada je ustvrdila da je podnositelj zahtjeva u svojem zahtjevu osporio činjenična utvrđenja domaćih sudova tvrdeći da njegova izjava nije predstavljala uvredu niti je dana s namjerom da uvrijedi, da je

predstavljala vrijednosni sud, da je izvučena izvan konteksta i da je nitko nije mogao shvatiti doslovno. Međutim, budući da zadatak Suda nije da činjeničnu ocjenu domaćih sudova zamjeni vlastitom, prigovor podnositelja zahtjeva predstavlja prigovor četvrte instance.

(b) Podnositelj zahtjeva

31. Podnositelj zahtjeva odgovorio je da njegova izjava nije bila dana bez ikakvog konteksta (što je moglo dovesti do zaključka da je predstavljala neopravdan osobni napad na g. Jurašinovića), već je bila dana kao odgovor na pitanje novinara u vezi s očigledno neosnovanom optužbom g. Jurašinovića, koja je iznesena protiv njega kao predsjednika suverene zemlje pred vlastima druge države. Optuživši podnositelja zahtjeva da je politički pokrovitelj kriminalaca i povezujući ga s incidentom pokušaja ubojstva, g. Jurašinović svjesno je ušao u javnu sferu i mogao je očekivati da će takve optužbe izazvati podnositelja zahtjeva na davanje javnog odgovora. Davanjem predmetne izjave podnositelj zahtjeva nastojao je zaštititi povjerenje javnosti i u sebe kao osobu i u instituciju predsjednika. Njegova izjava stoga se odnosila na pitanje od javnog interesa.

32. Podnositelj je nadalje tvrdio da njegove tvrdnje ne predstavljaju prigovor četvrte instance. Pred Sudom je tvrdio da je došlo do neopravdanog miješanja u njegovu slobodu izražavanja jer domaći sudovi nisu uzeli u obzir sve relevantne okolnosti i nisu pronašli pravičnu ravnotežu između dvaju suprotstavljenih prava o kojima je riječ. Stoga nije tražio od Suda da ponovno ocijeni dokaze i iznova utvrdi činjenice, već da ispita je li povrijeđena njegova sloboda izražavanja zajamčena Konvencijom.

2. Ocjena Suda

33. Sud ponavlja da uvredljiva izjava može biti izvan zaštite slobode izražavanja u vrlo rijetkim i iznimnim okolnostima kada predstavlja bezobzirno klevetanje i njezina je jedina namjera uvrijediti. Primjerice, u predmetu *Rujak*, u kojem se izjava podnositelja uglavnom odnosila na vulgarno i uvredljivo izražavanje, Sud je, nakon što je svoju presudu donio na temelju konteksta tih izjava, smatrao da podnositelj nije pokušavao „širiti informacije ili ideje”, već mu je jedina namjera bila uvrijediti. Sud je stoga podnositeljev prigovor na temelju članka 10. Konvencije proglasio nedopuštenim kao nespojiv *ratione materiae* (vidi gore navedeni predmet *Rujak*).

34. Prema mišljenju Suda, takve okolnosti ne postoje u ovom predmetu. Uzimajući u obzir okolnosti u kojima ju je dao, Sud utvrđuje da je podnositelj svojom izjavom htio poreći ozbiljne navode iznesene protiv njega u kaznenoj prijavi koju je izradio i podnio g. Jurašinović u ime svoje stranke (vidi i stavke 45. i 51. ove presude). Stoga se ne može reći da podnositelj zahtjeva nije

nastojao širiti informacije i ideje i da je njegova jedina namjera bila uvrijediti g. Jurašinića.

35. Slijedi da Vladin prigovor u pogledu primjenjivosti članka 10. Konvencije mora biti odbijen.

36. Kad je riječ o preostaloj tvrdnji Vlade o tome kako bi izjavu podnositelja zahtjeva trebalo okarakterizirati (vidi stavak 30. ove presude), Sud smatra da je tu tvrdnju prikladnije ispitati prilikom ispitivanja osnovanosti (vidi stavke 80. – 81. i 98. – 101. ove presude).

37. Sud nadalje primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

38. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da miješanje u njegovu slobodu izražavanja nije bilo zakonito, da nije težilo legitimnom cilju i da nije bilo razmjerno.

39. Kad je riječ o zakonitosti miješanja, podnositelj zahtjeva ustvrdio je da Vlada nije navela odredbu/odredbe Zakona o obveznim odnosima koje su predstavljale pravnu osnovu za predmetno miješanje. Tvrdio je i da je naknada štete koju mu je naloženo platiti imala kazneni karakter, u suprotnosti s domaćim zakonom.

40. Miješanje nije težilo legitimnom cilju jer su domaći sudovi pridali pretjeranu važnost zaštiti ugleda g. Jurašinića nauštrb podnositeljeve slobode izražavanja.

41. Domaći sudovi u njegovu predmetu nisu pružili relevantne i dostatne razloge koji bi opravdali miješanje. Konkretno, budući da ti sudovi nisu primijenili mjerodavne standarde razvijene u sudskoj praksi Suda, nisu pravilno odvagali dva suprotstavljena prava o kojima je riječ i stoga nisu pronašli pravičnu ravnotežu između tih prava. Posljedično miješanje stoga nije bilo razmjerno cilju kojemu je težilo.

42. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je njegova izjava dana kao reakcija na optužbu g. Jurašinića u kojoj je povezan s pokušajem ubojstva i organiziranim kriminalom. Optužiti predsjednika suverene države za takav zločin zasigurno je pitanje od javnog interesa. Odgovarajući na takvu optužbu, nije samo nastojao zaštititi svoj ugled nego i ugled ureda i institucije predsjednika Republike Hrvatske te ugled same države.

43. Iznijevši takvu optužbu, g. Jurašinić pokrenuo je raspravu o pitanju od javnog interesa i morao je biti svjestan učinaka koje će ona imati na javno mišljenje. Stoga je svjesno ušao u javnu sferu.

44. Kad je riječ o tvrdnji Vlade da predmetna optužba nije bila iznesena javno (vidi stavak 56. ove presude), podnositelj zahtjeva istaknuo je da je g. Jurašinović novinarima potvrdio da je podnio kaznenu prijavu koja sadrži tu optužbu (vidi stavak 9. ove presude). Podnositelj zahtjeva pitao se i kako su novinari saznali za sadržaj kaznene prijave.

45. Podnositelj zahtjeva nadalje je ustvrdio da je njegova izjava bila ironičan komentar i da ju je iznio koristeći se „personificiranom metaforom” te je, kao takva, vrijednosni sud izrečen kao odgovor na potpuno neosnovane ozbiljne optužbe protiv njega. Stoga se nije mogla shvatiti doslovno, kao izjava o činjenicama i/ili kao neopravdan osobni napad na g. Jurašinovića. Podnositelj zahtjeva stoga nije trebao dokazivati istinitost svoje metaforičke izjave. Istaknuo je da se, prema sudskoj praksi Suda, sloboda izražavanja odnosi na sarkastične izjave, kao i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju (podnositelj je naveo predmete *Katrami protiv Grčke*, br. 19331/05, stavci 33. – 42., 6. prosinca 2007., i *Hertel protiv Švicarske*, 25. kolovoza 1998., stavak 46., *Izvjешća o presudama i odlukama* 1998-VI).

46. S tim u vezi, podnositelj zahtjeva istaknuo je da je i njega jedan od njegovih političkih protivnika u jednom novinskom članku nazvao „idiotom” te da je protiv tog političara kao privatni tužitelj pokrenuo kazneni postupak zbog klevete. Iako su kazneni sudovi presudili u njegovu korist, Ustavni sud preinačio je njihove presude, klasificirajući izjavu optuženika kao vrijednosni sud; što znači da je Ustavni sud zauzeo pravno shvaćanje dijametralno suprotno od svojeg shvaćanja u ovom predmetu.

47. Kad je riječ o posljedicama koje je njegova izjava navodno imala za ugled g. Jurašinovića (vidi stavak 14. ove presude), podnositelj zahtjeva ustvrdio je da ih je g. Jurašinović izrazito preuveličao i da je teško u njih povjerovati. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da bi posljedice optužbe iznesene protiv njega bile daleko veće da na nju nije odgovoreno nego posljedice koje je navodno pretrpio g. Jurašinović zbog izjave koju je podnositelj dao kao odgovor.

48. Optuživanje nekoga da je pokrovitelj ubojstva ne može se smatrati onom vrstom kritike prema kojoj bi političari trebali imati neograničenu i bezuvjetnu toleranciju. Sukladno tome, očekivanje da bi političari trebali pokazati veću razinu tolerancije nego što bi se očekivalo od nejavnih osoba ne znači da se moraju suzdržati od odgovora na kritike na njihov račun – posebice na potpuno neosnovane i vrlo ozbiljne optužbe, kao što je optužba u ovom predmetu. To je potvrdio Sud, koji je u svojoj sudskoj praksi često isticao da bi Vlada, umjesto pribjegavanja kaznenom postupku, trebala upotrijebiti druga sredstva koja ima na raspolaganju kojima može odgovoriti na neopravdane napade i kritike od strane svojih protivnika ili medija (podnositelj se pozvao na predmet *Castells protiv Španjolske*, 23. travnja 1992., stavak 46., Serija A br. 236).

49. Kad je riječ o pisanom očitovanju g. Jurašinovića kao zainteresirane treće strane (vidi stavke 64. – 73. ove presude), podnositelj je kao prvo

istaknuo da mu sadržaj kaznene prijave i razlozi za njezino podnošenje nisu bili poznati prije nego što ih je g. Jurašinović spomenuo u svojem očitovanju pred Sudom (vidi stavke 7., 10. i 65. ove presude); kao drugo, optužbe sadržane u njoj bile su potpuno neosnovane i priroda tih optužbi zapravo pokazuje koliko su bile apsurdne i proizvoljne.

50. Kad je riječ o pisanim očitovanjima koja su dostavila preostala dva umješača (vidi stavak 74. ove presude), podnositelj zahtjeva ustvrdio je da su bila potpuno promašena i nebitna jer se ovaj predmet odnosi na njegovu vlastitu slobodu izražavanja, a ne na slobodu izražavanja g. Jurašinovića, koja nije bila ograničena ni na koji način. U svakom slučaju, povezivanje, u kaznenoj prijavi, predsjednika države s pokušajem ubojstva i organiziranim kriminalom bez ikakvih dokaza, a zatim dojavljivanje tih optužbi medijima s ciljem narušavanja ugleda predsjednika i stvaranja negativnog javnog mišljenja o njemu i time stavljanja pritiska na sudove, nadilaze slobodu izražavanja koju uživaju odvjetnici u obavljanju svoje profesije.

51. Konačno, podnositelj zahtjeva žestoko je porekao kao apsurdan navod svih umješača da je svojom izjavom namjeravao diskreditirati g. Jurašinovića i zaprijetiti mu prisilnim smještajem u psihijatrijsku ustanovu kako bi prestao zastupati svoju stranku. Ponovio je da je njegova izjava bila samo ironičan odgovor na ozbiljne i neutemeljene optužbe javno iznesene protiv njega (vidi stavak 45. ove presude).

(b) Vlada

52. Vlada je ustvrdila da, ako Sud utvrdi da je članak 10. Konvencije primjenjiv u ovom predmetu, neće osporiti da je došlo do miješanja u podnositeljevu slobodu izražavanja. Međutim, predmetno miješanje bilo je u skladu sa zakonom, težilo je legitimnom cilju i bilo je nužno u demokratskom društvu.

53. Miješanje je bilo zakonito jer se presuda domaćih sudova kojom je podnositelju zahtjeva naloženo platiti naknadu nematerijalne štete g. Jurašinoviću temeljila na članku 1045. stavku 1. Zakona o obveznim odnosima (vidi stavak 25. ove presude). Težilo je i legitimnom cilju zaštite ugleda i prava drugih – i to ugleda g. Jurašinovića. Bilo je i „nužno u demokratskom društvu” s obzirom na kriterije utvrđene u sudskoj praksi Suda (Vlada je navela predmet *Axel Springer AG protiv Njemačke* [VV], br. 39954/08, stavci 89. – 95., 7. veljače 2012.) za utvrđivanje toga je li postignuta potrebna ravnoteža između slobode izražavanja i prava na poštovanje privatnog života.

54. Izjavom podnositelja zahtjeva (u kojoj je natuknuto da je g. Jurašinoviću potrebno psihijatrijsko liječenje) nisu se širile informacije od javnog interesa. U tom pogledu Vlada se pozvala na utvrđenje domaćih sudova da je nedopustivo javno izjaviti da se netko treba liječiti od psihičke bolesti ili poremećaja jer je to osobna stvar, a ne vrsta informacija koje bi bilo tko smio iznositi, a kamoli predlagati liječenje takve bolesti (vidi stavak 17.

ove presude). Podnositelj zahtjeva iznosio je informacije o zdravlju g. Jurašinića koje nisu imale nikakve veze s javnim interesom, a javnost ni na koji način nije imala koristi od lažne informacije da bi se g. Jurašinić trebao liječiti u psihijatrijskoj bolnici.

55. G. Jurašinić odvjetnik je hrvatskog podrijetla koji živi i radi u Francuskoj. Iako se zbog svoje profesije pojavljivao u medijima, ne može se reći da je poznat široj javnosti. Stoga se ne može smatrati javnom osobom te se prema tome od njega ne može očekivati veći stupanj tolerancije na kritiku. Iako je i sam pravnik, podnositelj zahtjeva nije uzeo u obzir činjenicu da je g. Jurašinić podnio kaznenu prijavu kao odvjetnik koji je postupao u ime svoje stranke.

56. Navod koji je izazvao spornu izjavu stoga nije bio javno iznesen niti je bio namijenjen javnosti. Isto tako, sadržaj navedene kaznene prijave nije otkrio g. Jurašinić, koji je gore navedenim novinarima samo potvrdio da ju je podnio u svojstvu odvjetnika u ime svoje stranke te se suzdržao od daljnjih komentara (vidi stavak 9. ove presude). Vlada je naglasila i da je kaznena prijava pravni instrument kojim osoba koja je podnosi samo izražava sumnju da je počinjeno kazneno djelo, čime o tom navodnom djelu obavještava tijela kaznenog progona kako bi ona mogla provesti istragu o osnovanosti te sumnje.

57. Domaći sudovi utvrdili su da je podnositeljeva izjava predstavljala izjavu o činjenicama, a ne vrijednosni sud. Ta je izjava bila nepotkrijepljena i u potpunosti neistinita, a njezina je jedina svrha bila uvrijediti. Vlada je u pogledu tvrdnje podnositelja zahtjeva da je njegova izjava bila isključivo metaforičke prirode i u pogledu njegova pozivanja na sudsku praksu Suda (vidi stavak 45. ove presude) ustvrdila da se ovaj predmet ne odnosi ni na kazneni postupak ni na novinarsku slobodu (na temelju koje bi, u određenoj mjeri, moglo biti dopušteno pretjerivanje, pa čak i provokacija).

58. Naknada koju je podnositelju zahtjeva naloženo platiti, a koja je iznosila dvije njegove mjesečne plaće kao predsjednika, nije bila nerazmjerna. Činjenica da je g. Jurašinić od strane predsjednika države javno prikazan kao „ludi odvjetnik kojemu je mjesto u ludnici” imala je štetne posljedice za njegov profesionalni i privatni život, koje je opisao pred domaćim sudovima (vidi stavak 14. ove presude). Domaći sudovi prihvatili su da takve izjave doista mogu dovesti do opisanih posljedica i utvrdili su da riječi koje je izgovorio predsjednik države imaju veću težinu od riječi običnih ljudi. Dosuđujući naknadu, ti su sudovi uzeli u obzir jačinu i trajanje duševne boli koju je g. Jurašinić pretrpio, kao i brojne neugodnosti s kojima se susretao u svojem profesionalnom okruženju. Visina naknade štete koju je podnositelju naloženo platiti mora se sagledati i u svjetlu činjenice da njegova izjava nije bila u javnom interesu (s tim u vezi Vlada se pozvala na tvrdnje izložene u stavcima 29. i 54. ove presude). Iz tih razloga naknada štete koju je podnositelju naloženo platiti nije mogla imati obeshrabrujući učinak na njegovu slobodu izražavanja.

59. Uzimajući u obzir prethodno navedeno (vidi stavke 52. – 58. ove presude), Vlada je tvrdila da su domaći sudovi proveli test razmjernosti u skladu s kriterijima utvrđenima u sudskoj praksi Suda i da su uspostavili pravičnu ravnotežu između slobode govora i interesa javnosti s jedne strane i prava g. Jurašinića na temelju članka 8. Konvencije s druge strane. Štoviše, razlozi koje su ti sudovi naveli u svojim odlukama bili su relevantni i dostatni. Prema tome, ne postoje čvrsti razlozi zbog kojih bi Sud svojim stavom zamijenio stav domaćih sudova.

60. Vlada je dalje tvrdila da očekivanje da bi političari trebali pokazati veću razinu tolerancije nego što bi se očekivalo od nejavnih osoba ne znači samo da se trebaju suzdržati od pokretanja kaznenog ili parničnog postupka protiv osoba koje su možda naškodile njihovu ugledu, već znači i da se moraju suzdržati od odgovora na takve kritike na način koji bi mogao biti štetan za ugled onih koji su ih prvotno uvrijedili.

61. Sud je često u svojoj sudskoj praksi upozoravao na važnost izbora riječi javnih službenika – primjerice u predmetima koji se odnose na presumpciju nevinosti (Vlada se pozvala na predmet *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, stavci 138. – 151., 8. travnja 2010.).

62. Podnositelj zahtjeva, kao dužnosnik na visokom položaju, trebao je s osobitim oprezom birati riječi i na drugačiji način reagirati na navod iznesen u gore navedenoj kaznenoj prijavi. Drugim riječima, trebao se suzdržati od vrijeđanja odvjetnika koji je tu prijavu podnio u ime svoje stranke u okviru izvršavanja svoje profesionalne dužnosti i koji nije bio dužan tolerirati kritiku u istoj mjeri kao podnositelj zahtjeva.

63. Vlada je u potpunosti potvrdila tvrdnje trećih strana (vidi stavke 64. – 74. ove presude) – osobito tvrdnju g. Jurašinića u kojoj je naglasio činjenicu da tvrdnja koja je potaknula podnositelja zahtjeva na davanje izjave nije bila javno iznesena kao i da je g. Jurašinić nije učinio dostupnom javnosti. Ponovila je svoj stav da su političari dužni pokazati veću toleranciju na kritiku nego što bi se očekivalo od nejavnih osoba – osobito ako kritika nije javno izrečena, kao u ovom predmetu. Podnositelj se stoga trebao suzdržati od davanja sporne uvredljive izjave (čiji je jedini cilj bio naštetiti ugledu i časti g. Jurašinića).

(c) Umješači treće strane

(i) G. Jurašinić

64. G. Jurašinić ustvrdio je da ima interes umiješati se u ovaj predmet i u profesionalnom svojstvu odvjetnika i u privatnom svojstvu žrtve izjave podnositelja zahtjeva, koja je bila štetna za njegov ugled.

65. Prvo je detaljnije objasnio razloge zbog kojih je podnio kaznenu prijavu u ime svoje stranke, pružio je određene pojedinosti u vezi s njezinim sadržajem (vidi stavak 7. ove presude) te razloge za interes medija koji je ona izazvala (vidi stavak 10. ove presude).

66. Zatim je naglasio da je dotičnu kaznenu prijavu podnio u profesionalnom svojstvu, odnosno kao odvjetnik svoje stranke M.T.-a, u pogledu određenih činjenica koje se mogu protumačiti na način da predstavljaju kazneno djelo. Francuske vlasti zatim su pokrenule istragu koja je trajala nekoliko godina.

67. G. Jurašinić nadalje je naglasio da nije dao nikakvu javnu izjavu u vezi s podnositeljem zahtjeva. Kada su ga novinari upitali za kaznenu prijavu koju je podnio u ime svoje stranke, samo je potvrdio da je prijava doista podnesena protiv određenih hrvatskih državljana. Nije spomenuo njihova imena jer je bio dužan čuvati tajnost istrage.

68. S obzirom na to ne može se tvrditi, kao što je tvrdio podnositelj zahtjeva (vidi stavak 43. ove presude), da je g. Jurašinić svojim postupcima svjesno ušao u javnu sferu i izložio se kritici. Iz tog razloga ovaj se predmet ne može usporediti s predmetima koji se odnose na političare (uključujući podnositelja zahtjeva – vidi stavak 46. ove presude) koji su bili javno kritizirani, često od strane drugih političara.

69. Kad je riječ o pitanju kako su novinari saznali za kaznenu prijavu i njezin sadržaj, g. Jurašinić samo je spomenuo da je njegova stranka zadržala jedan primjerak prijave.

70. Odgovarajući na pitanje novinara o njegovim vezama s H.P.-om, podnositelj zahtjeva odgovor je usmjerio na njega osobno, a ne na njegovu stranku. Pritom je upotrijebio oštru metaforu koja je imala posebno značenje za sve Hrvate koji su živjeli u komunističkom režimu. Prisilan smještaj u psihijatrijsku ustanovu bio je metoda ušutkavanja političkih protivnika u mnogim komunističkim zemljama, a bivša Jugoslavija nije bila iznimka (pozvao se na izvješće Amnesty Internationala iz 1982. i napomenuo da je podnositelj zahtjeva bio posljednji predsjednik Jugoslavije).

71. Prijeteći mu prisilnim smještajem u psihijatrijsku ustanovu, podnositelj zahtjeva htio ga je diskreditirati i prisiliti da odustane od zastupanja svoje stranke.

72. Kad je riječ o tvrdnji podnositelja zahtjeva da se sporna izjava odnosila na pitanje od javnog interesa (vidi stavak 42. ove presude), g. Jurašinić tvrdio je da, iako je moguća umiješanost predsjednika države u pokušaj ubojstva zasigurno bila pitanje od javnog interesa, podnositelj nije objasnio kako je gore navedena uvredljiva i prijeteća izjava, upućena njemu kao odvjetniku, a ne njegovoj stranci, pridonijela konstruktivnoj raspravi o tom pitanju.

73. G. Jurašinić nadalje je tvrdio da bi utvrđenje povrede članka 10. u ovom predmetu utjecalo na njegov ugled kao odvjetnika jer bi predstavljalo profesionalnu kritiku. Time bi se i negiralo štetu koju je pretrpio zbog izjave podnositelja zahtjeva (vidi stavak 14. ove presude), za koju su domaći sudovi dosudili naknadu.

(ii) *Nacionalna odvjetnička komora i Pariška odvjetnička komora*

74. Pozivajući se na niz predmeta u kojima je Sud naglasio potrebu za zaštitom slobode izražavanja odvjetnika, umješaci su tvrdili da bi Sud trebao utvrditi da osuda od strane domaćih sudova osobe koja je dala prijeteće izjave protiv odvjetnika koji je radio svoj posao ne predstavlja povredu članka 10. Konvencije jer takvo miješanje teži legitimnom cilju, razmjerno je i nužno u demokratskom društvu. Neizricanje sankcija za zastrašujuće ili prijeteće izjave ili prijetnje odvjetnicima, osobito ako su takve izjave iznijele utjecajne javne osobe, moglo bi navesti odvjetnike da odustanu od obrane svojih stranaka i tako bi moglo imati ozbiljne posljedice za prava obrane i pravo na pristup sudu, koja prava su bitne sastavnice prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

2. *Ocjena Suda*

(a) *Je li došlo do miješanja*

75. Sud primjećuje da je u presudi od 23. prosinca 2011. (koja je preinačena presudom Županijskog suda u Zagrebu od 26. listopada 2016.) Općinski sud u Zagrebu presudio da je izjava podnositelja zahtjeva od 10. studenoga 2006. (vidi stavak 11. ove presude) bila štetna za ugled g. Jurašinića te je naložio podnositelju zahtjeva da mu plati 50.000,00 kuna (približno 6.660,00 eura u relevantno vrijeme) na ime naknade za posljedičnu nematerijalnu štetu, kao i 6.057,00 kuna (približno 806,00 eura u relevantno vrijeme) na ime troškova (vidi stavke 17. i 19. ove presude).

76. U svjetlu svog gore navedenog utvrđenja da se podnositelj zahtjeva može pozvati na članak 10. Konvencije u ovom predmetu (vidi stavke 33. – 34. ove presude), i uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidi, primjerice, *Stojanović protiv Hrvatske*, br. 23160/09, stavak 56., 19. rujna 2013.), Sud utvrđuje da je predmetna presuda predstavljala miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na slobodu izražavanja, kako je zajamčena člankom 10. stavkom 1. Konvencije.

(b) *Zakonitost i legitiman cilj*

77. Kad je riječ o zakonitosti miješanja, Sud napominje da je miješanje imalo pravnu osnovu u domaćem pravu jer se temeljilo na mjerodavnim odredbama Zakona o obveznim odnosima (vidi stavke 17. i 25. ove presude). Sud smatra i da predmetne zakonske odredbe ispunjavaju kvalitativne pretpostavke dostupnosti i predvidljivosti. Stoga je uvjeren da je miješanje u podnositeljevu slobodu izražavanja bilo „propisano zakonom”, kako to zahtijeva članak 10. stavak 2. Konvencije.

78. Sud isto tako prihvaća da je miješanje težilo legitimnom cilju jer mu je svrha bila zaštita ugleda ili prava drugih – odnosno ugleda g. Jurašinića.

79. Nakon što je utvrdio da je miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva u ovom predmetu bilo zakonito i da je težilo legitimnom

cilju, jedino što još preostaje Sudu da utvrdi jest je li miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu”.

(c) „Nužno u demokratskom društvu”

(i) Opća načela

80. Prilikom utvrđivanja toga je li neko miješanje u slobodu izražavanja bilo „nužno u demokratskom društvu”, zadatak je Suda preispitati odluke nadležnih nacionalnih tijela ispitujući jesu li razlozi koje su naveli kako bi opravdali miješanje bili relevantni i dostatni. Pritom se Sud mora uvjeriti da su ta tijela primijenila standarde koji su u skladu s načelima sadržanima u članku 10. i da su se pozvala na „prihvatljivu ocjenu relevantnih činjenica” (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Perinçek protiv Švicarske* [VV], br. 27510/08, stavak 196., ECHR 2015 (izvadci)).

81. Nije zadatak Suda da činjeničnu ocjenu domaćih sudova zamjeni vlastitom i opće je pravilo da je na tim sudovima da ocijene dokaze koji su im podneseni. Iako Sud nije vezan utvrđenjima domaćih sudova, u normalnim bi okolnostima bili potrebni uvjerljivi elementi da Sud odstupa od činjenica koje su utvrdili ti sudovi (vidi, primjerice, *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske*, br. 25333/06, stavak 62., 22. listopada 2009., i gore navedeni predmet *Stojanović*, stavak 65.). Međutim, smatrao je da takvi elementi postoje u predmetima u kojima se odluke domaćih vlasti nisu temeljile na „prihvatljivoj ocjeni relevantnih činjenica” (vidi, primjerice, gore navedeni predmet *Stojanović*, stavak 70., i *Chomodurov protiv Rusije*, br. 72683/01, stavci 28. – 29., 31. srpnja 2007.).

82. Sud je dosljedno smatrao da prilikom ispitivanja o tome postoji li potreba za miješanjem u slobodu izražavanja u demokratskom društvu u interesu „zaštite ugleda ... drugih” može biti obvezan utvrditi jesu li domaće vlasti uspostavile pravičnu ravnotežu kada su štitile dvije vrijednosti zajamčene Konvencijom koje u nekim slučajevima mogu biti međusobno suprotstavljene – odnosno, s jedne strane slobodu izražavanja zaštićenu člankom 10. i s druge strane pravo na poštovanje privatnog života sadržano u članku 8. (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, gore navedeni predmet *Axel Springer AG*, stavak 84.).

83. Međutim, da bi se članak 8. Konvencije mogao primijeniti, napad na ugled osobe mora postići određenu razinu ozbiljnosti i biti takav da dovodi u pitanje osobno uživanje prava na poštovanje privatnog života (ibid., stavak 83.). Sud stoga prvo treba ispitati je li došlo do miješanja u prava g. Jurašinovića iz članka 8. kako bi utvrdio treba li se uspostaviti ravnoteža između podnositeljeva prava iz članka 10. i prava g. Jurašinovića iz članka 8. na zaštitu njegova ugleda.

(ii) *Primjena gore navedenih načela na ovaj predmet*

84. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva izjavio da je g. Jurašinoviću potrebno psihijatrijsko liječenje (vidi stavak 11. ove presude). Podnositelj je dao tu izjavu dok je bio predsjednik države, a razni mediji prenijeli su je širokoj publici (vidi stavke 5. i 12. ove presude). Prema tome, bez obzira na to je li tu izjavu trebalo shvatiti doslovno (kako su smatrali domaći sudovi – vidi stavke 17. i 19. ove presude) ili metaforički (kako je ustvrdio podnositelj zahtjeva – vidi stavak 45 ove presude), što je pitanje koje treba ispitati u nastavku (vidi stavak 99.), Sud prihvaća da je ta izjava mogla ne samo narušiti ugled g. Jurašinovića već i potaknuti predrasude prema njemu u njegovom profesionalnom i društvenom okruženju. U skladu s tim, Sud smatra da je izjava podnositelja zahtjeva dosegla razinu ozbiljnosti koja može dovesti do miješanja u prava g. Jurašinovića temeljem članka 8. Konvencije. Sud iznosi svoje zapažanje i smatra da je upućivanje na potrebu za psihijatrijskim liječenjem i korištenje tog navoda kao uvrede omalovažavajuće za osobe s problemima s duševnim zdravljem.

85. Sud nadalje ponavlja da se u predmetima koji se odnose na sukob prava na ugled i prava na slobodu izražavanja od domaćih sudova koji ispituju tužbe za klevetu očekuje da provedu test vaganja/balansiranja između tih dvaju prava (vidi gore navedeni predmet *Perinçek*, stavci 198. – 199.), u skladu s kriterijima utvrđenim u sudskoj praksi Suda u takvoj vrsti predmeta, a koji kriteriji uključuju sljedeće:

- je li [izjavom] dan doprinos raspravi od javnog interesa,
- koliko je dotična osoba poznata javnosti,
- njezino prijašnje ponašanje,
- sadržaj, oblik i posljedice same izjave i
- težina izrečene sankcije (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, gore navedeni predmet *Axel Springer AG*, stavci 78. – 95., i *Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske* [VV], br. 40454/07, stavci 82. – 93., 10. studenoga 2015.).

86. U predmetima kao što je ovaj, domaći sudovi mogu biti obvezni uzeti u obzir i određene dodatne kriterije: u ovom predmetu, primjerice, status podnositelja zahtjeva kao političara i visokog državnog dužnosnika i, s druge strane, status g. Jurašinovića kao odvjetnika mogu biti važni za ishod testa razmjernosti.

87. Kada je test balansiranja proveden, Sudu bi trebali snažni razlozi da vlastitim stajalištem zamijeni stajališta domaćih sudova (vidi *Delfi AS protiv Estonije* [VV], br. 64569/09, stavci 138. – 139, ECHR 2015, s daljnjim referencama).

88. Međutim, iako su građanski sudovi u ovom predmetu priznali da se odnosi na dva suprotstavljena prava (vidi stavke 17. i 19. ove presude), u razmatranju predmeta nisu se pozvali na relevantne kriterije razvijene u sudskoj praksi Suda (vidi stavak 85. ove presude). Umjesto toga, predmet su

ispitali samo u smislu građanskog prava ne uzimajući u obzir njegove ustavne i konvencijske aspekte.

89. Iz teksta njihovih odluka (vidi stavke 17. i 19. ove presude) proizlazi da ti sudovi nisu, primjerice, ispitali je li se izjava podnositelja zahtjeva odnosila na pitanje od javnog interesa niti su uzeli u obzir kontekst u kojem je dana.

90. Domaći građanski sudovi podnositeljevu su izjavu klasificirali kao izjavu o činjenicama, a ne kao vrijednosni sud (vidi stavke 17. i 19. ove presude). Konkretno, ti su sudovi svoju analizu ograničili na činjenicu da je podnositelj zahtjeva natuknuo da g. Jurašinovića treba liječiti od duševne bolesti ili poremećaja. Prema njihovu mišljenju, bilo je neprihvatljivo da bilo tko javno izjavi treba li se netko liječiti od takvih bolesti ili poremećaja jer je takvo pitanje isključivo osobna stvar svakog građanina (vidi stavke 17. i 19. ove presude).

91. Stoga slijedi, suprotno tvrdnji Vlade (vidi stavak 59 ove presude), da građanski sudovi nisu proveli potrebni test balansiranja između ugleda g. Jurašinovića i slobode izražavanja podnositelja zahtjeva (usporedi gore navedeni predmet *Perinček*, stavak 278.; *Reznik protiv Rusije*, br. 4977/05, stavak 43., 4. travnja 2013.; i *Milisavljević protiv Srbije*, br. 50123/06, stavak 38., 4. travnja 2017.).

92. Slično tome, Ustavni sud nije ispitao predmet s ustavnopravnog gledišta, već je jednostavno proglasio ustavnu tužbu podnositelja nedopuštenom utvrdivši da u njoj nije otvoreno nikakvo ustavnopravno pitanje (vidi stavak 22. ove presude).

93. Budući da domaći sudovi nisu primijenili kriterije utvrđene u sudskoj praksi Suda za balansiranje/uspostavljanje ravnoteže između slobode izražavanja i prava na ugled (vidi stavke 85. – 86. ove presude), Sud smatra da sam mora provesti taj test (vidi gore navedeni predmet *Perinček*, stavak 279.).

(α) Koliko je dotična osoba poznata javnosti i njezino prijašnje ponašanje

94. Sud smatra da g. Jurašinović nije bio javna osoba prije nego što su hrvatski mediji objavili informacije o dijelu sadržaja kaznene prijave niti je dao bilo kakvu javnu izjavu u vezi s podnositeljem zahtjeva. Kad su ga novinari kontaktirali, samo je potvrdio da je kaznenu prijavu podnio u profesionalnom svojstvu, odnosno kao odvjetnik koji postupuje u ime svoje stranke, te se suzdržao od daljnjih komentara (vidi stavak 9. ove presude).

95. Iako je nejasno kako je sadržaj kaznene prijave došao do medija, g. Jurašinović porekao je da je otkrio te informacije (vidi stavke 67. i 69. ove presude).

96. Sud se stoga slaže s Vladom (vidi stavak 56. ove presude) da navod koji je potaknuo podnositelja zahtjeva da dade izjavu nije bio javno iznesen; niti je bio namijenjen javnosti. Isto tako, ne može se reći da je g. Jurašinović svjesno ušao u javnu sferu.

97. Njegova situacija stoga se ne može usporediti sa situacijom osoba koje se dobrovoljno izlažu pozornosti javnosti zbog svoje uloge političara, javnih osoba ili sudionika u javnoj raspravi o pitanju od javnog interesa i od kojih se stoga zahtijeva da pokažu veću razinu tolerancije nego što bi se očekivalo od nejavnih osoba te u odnosu na koje su prihvatljive šire granice kritike (vidi, primjerice i *mutatis mutandis*, *Egeland i Hanseid protiv Norveške*, br. 34438/04, stavak 62., 16. travnja 2009.).

(β) Sadržaj i oblik izjave te njezin doprinos raspravi od javnog interesa

98. Kao što je prethodno navedeno (vidi stavak 90.), domaći građanski sudovi podnositeljevu su izjavu klasificirali kao izjavu o činjenicama, a ne kao vrijednosni sud (vidi stavke 17. i 19. ove presude). Stoga su po kratkom postupku odbili podnositeljevu tvrdnju da je njegova izjava bila isključivo metaforična i umjesto toga su je tumačili prilično usko i strogo doslovno (vidi stavke 17. i 19. ove presude).

99. Međutim, s obzirom na činjenicu da ju je čak i g. Jurašinović shvatio kao oštru metaforu (vidi stavak 70. ove presude), Sud mora zaključiti da je sporna izjava doista bila metafora i da je kao takva predstavljala isključivo vrijednosni sud i stoga nije bila dokaziva.

100. Prema mišljenju Suda, navodna umiješanost predsjednika države u pokušaj ubojstva i/ili njegove moguće veze s organiziranim kriminalom nedvojbeno su pitanje od javnog interesa. Podnositelj zahtjeva imao je pravo odgovoriti na takvu optužbu i braniti se, što je prvo učinio dajući određene činjenične izjave kojima poriče bilo kakve veze s H.P.-om, osobom povezanom s organiziranim kriminalom (vidi stavak 11. ove presude).

101. Ipak, podnositelj zahtjeva nije samo izrazio svoje mišljenje da je zamisao da on stoji iza pokušaja ubojstva i da je povezan s organiziranim kriminalom apsurdna već je otišao korak dalje i uvredljivom izjavom pokušao diskreditirati g. Jurašinovića kao osobu kojoj se može vjerovati, upotrebljavajući omalovažavajuće i drske izraze. Ništa ne ukazuje na to da podnositelj nije mogao poreći ozbiljne optužbe protiv sebe bez upotrebe spornih izraza. Vrijeđajući g. Jurašinovića osobno, podnositelj zahtjeva nije dao doprinos raspravi o pitanju od javnog interesa i prešao je granice prihvatljive kritike.

102. Kad je riječ o obliku izjave, Sud ponavlja da je podnositelj predmetnu izjavu dao dok je bio predsjednik države, a razni mediji prenijeli su je širokoj publici (vidi stavke 5., 12. i 84. ove presude). Njegova izjava stoga je mogla nanijeti veću štetu ugledu g. Jurašinovića.

(γ) Status podnositelja zahtjeva kao visokog državnog dužnosnika i status g. Jurašinovića kao odvjetnika

103. Kad je riječ o visokim državnim dužnosnicima, Sud je naglasio važnost njihove slobode izražavanja smatrajući da je, kako bi se zaštitilo njihovu slobodu govora u izvršavanju njihovih funkcija i održalo diobu vlasti

u državi, prihvatljivo u demokratskom društvu da države dodjeljuju funkcionalni imunitet svojim šefovima država (vidi *Urechean i Pavlicenco protiv Republike Moldavije*, br. 27756/05 i 41219/07, stavak 47., 2. prosinca 2014.).

104. S druge strane, Sud je priznao, iako u drugačijim okolnostima, i da, općenito govoreći, riječi koje su izgovorili visoki državni dužnosnici, kao što je podnositelj zahtjeva u ovom predmetu, imaju veću težinu.

105. Primjerice, Sud je u brojnim predmetima naglasio važnost odabira riječi koje izgovaraju javni dužnosnici u svojim izjavama o osobama osumnjičenima da su počinile kazneno djelo prije nego što tim osobama bude suđeno i one budu proglašene krivima. Sud je sukladno tome utvrdio povrede članka 6. stavka 2. Konvencije zbog štetnih izjava koje su dali razni visoki državni dužnosnici, kao što su predsjednik države (vidi gore navedeni predmet *Peša*, stavci 148. – 151.), premijer (ibid.; vidi i *Gutsanovi protiv Bugarske*, br. 34529/10, stavci 194. – 198., ECHR 2013 (izvadci)), ministar pravosuđa (vidi *Konstas protiv Grčke*, br. 53466/07, stavci 43. i 45., 24. svibnja 2011.) i predsjednik parlamenta (vidi *Butkevičius protiv Litve*, br. 48297/99, stavak 53., ECHR 2002-II (izvadci)).

106. Isto tako, Sud je već smatrao da su određene izjave visokih državnih dužnosnika *ipso facto* nespojive s pojmom „neovisnog i nepristranog suda” u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije (vidi predmet *Ivanovski protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije*, br. 29908/11, stavak 147., 21. siječnja 2016., koji se odnosio na izjavu premijera, i predmet *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553/99, stavak 80., ECHR 2002-VII, koji se odnosio, *inter alia*, na izjavu predsjednika države).

107. Sud je u brojnim predmetima naglasio da odvjetnici imaju ključnu ulogu u djelovanju pravosudnog sustava i da je slobodno obavljanje odvjetničke profesije neophodno za punu provedbu temeljnog prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 6. Konvencije (vidi, primjerice, *Morice protiv Francuske* [VV], br. 29369/10, stavci 132. – 139., ECHR 2015, i *Nikula protiv Finske*, br. 31611/96, stavak 45., ECHR 2002-II).

108. Nadalje, svjestan je pojave uznemiravanja, prijetnji i napada na odvjetnike u mnogim državama članicama Vijeća Europe. Međutim, u ovom predmetu domaći sudovi su utvrdili da izjava podnositelja zahtjeva nije predstavljala prijetnju prisilnim smještajem u psihijatrijsku ustanovu (vidi stavak 17. ove presude). Sud ne vidi razlog da dovodi u pitanje tu ocjenu.

109. Ipak, smatra da su napadi od strane visokih državnih dužnosnika na ugled odvjetnika i ismijavanje odvjetnika kako bi ih se izoliralo i narušilo njihov kredibilitet, kao što je to podnositelj zahtjeva učinio u ovom predmetu, često jednako djelotvorni u sprječavanju odvjetnika u izvršavanju profesionalnih dužnosti kao i prijetnja. Kako su naveli umješači (vidi stavak 74. ove presude), takve izjave mogu imati ozbiljne posljedice za

prava optuženika i pravo na pristup sudu, koja prava su bitne sastavnice prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

110. Konačno, Sud je svjestan činjenice da je, u vrijeme kada je podnositelj zahtjeva dao spornu izjavu, g. Jurašinović bio podložan obvezi čuvanja tajnosti kaznene istrage u Francuskoj (vidi stavak 9. ove presude). Zbog toga je bio spriječen odgovoriti (primjerice, tvrdnjom da optužbe iznesene u kaznenoj prijavi nisu apsurdne kao što se sugerira u podnositeljevoj izjavi) i stavljen je u još nepovoljniji položaj u odnosu na podnositelja zahtjeva, moćnu javnu osobu koja je, zbog svoje uloge predsjednika države, uživala veliku medijsku pozornost.

(δ) Posljedice izjave i težina sankcije

111. Iznos naknade nematerijalne štete koji je podnositelju naloženo platiti bio je 50.000,00 kuna (približno 6.660,00 eura u relevantno vrijeme). Ta naknada iznosila je, primjerice, dvije trećine iznosa naknade nematerijalne štete koju hrvatski sudovi dosuđuju u pogledu duševne boli zbog smrti brata ili sestre (vidi smjernice Vrhovnog suda navedene u predmetu *Klauz protiv Hrvatske*, br. 28963/10, stavak 31., 18. srpnja 2013.).

112. Iako se iznos te naknade stoga može činiti znatnim, Sud ponavlja svoja gore navedena utvrđenja da; (a) riječi koje su izgovorili visoki državni dužnosnici imaju veću težinu (vidi stavke 104. – 105. ove presude) te, posljedično, njihove izjave koje su štetne za ugled drugih uzrokuju veću štetu i da su (b) izjavu podnositelja zahtjeva, na koju g. Jurašinović nije bio u mogućnosti odgovoriti, razni mediji prenijeli širokoj publici (vidi stavke 84., 102. i 110. ove presude).

113. Štoviše, kako je gore utvrđeno (vidi stavak 109.), izjava podnositelja zahtjeva ne samo da je bila štetna za ugled g. Jurašinovića već je mogla imati i „obeshrabrujući”, odvrćajući učinak na njegovo izvršavanje profesionalnih dužnosti odvjetnika. Stoga je dosuđena naknada štete u ovom predmetu, unatoč znatnom iznosu, bila prikladna sankcija za neutraliziranje tog obeshrabrujućeg učinka i razmjerna legitimnom cilju zaštite ugleda g. Jurašinovića.

(iii) Zaključak

114. Uzimajući u obzir sva prethodno navedena razmatranja, Sud zaključuje da je miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva bilo „nužno u demokratskom društvu” radi zaštite ugleda g. Jurašinovića i izbjegavanja „obeshrabrujućeg učinka” na profesionalne dužnosti koje izvršavaju odvjetnici.

115. Prema tome, nije došlo do povrede članka 10. Konvencije u ovom predmetu.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

116. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je duljina trajanja parničnog postupka (vidi stavke 13. – 22. ove presude) bila nespojiva s pretpostavkom „razumnog roka” utvrđenom u članku 6. stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud ... u razumnom roku ispita njegov slučaj.”

A. Dopuštenost

1. *Tvrđnje stranaka*

117. Vlada je prvo ustvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio dostupna domaća pravna sredstva jer nije iskoristio pravno sredstvo za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku dostupno na temelju Zakona o sudovima iz 2005. godine, koji je bio na snazi do 13. ožujka 2013.

118. Vlada je nadalje istaknula da je podnositelj u svojem očitovanju pokušao proširiti opseg svojeg prvotnog prigovora tvrdeći da je postupak kojemu prigovara okončan tek kad je Ustavni sud (vidi stavak 119. ove presude) odlučio o njegovoj ustavnoj tužbi. Međutim, u svojem zahtjevu Sudu prigovorio je samo duljini trajanja postupka pred Županijskim sudom u Zagrebu (vidi stavke 18. – 20. ove presude).

119. Podnositelj zahtjeva odgovorio je da predmetno pravno sredstvo nije djelotvorno i da tijekom razdoblja prije 13. ožujka 2013. postupak kojemu prigovara nije prekoračio razuman rok. U svakom slučaju, čak i nakon tog datuma prošle su još četiri i pol godine prije nego što je postupak okončan odlukom Ustavnog suda. Tijekom tog razdoblja predmet je pred Županijskim sudom u Zagrebu, kao drugostupanjskim sudom, bio u tijeku tri godine i približno sedam i pol mjeseci.

2. *Ocjena Suda*

(a) **Opseg prigovora podnositelja zahtjeva**

120. Sud primjećuje da je u svojem zahtjevu Sudu podnositelj zahtjeva svoj prigovor o prekomjernoj duljini trajanja postupka formulirao na sljedeći način:

„... podnositelj ističe kako drugostupanjski sud, rješavajući o žalbi podnositelja protiv presude prvostupanjskog suda, presudu nije donio u razumnom roku, zbog čega podnositelj smatra da mu je i na taj način povrijeđeno pravo da sud u razumnom roku ispita njegov slučaj...”

Naime, podnositelj je podnio žalbu protiv prvostupanjske presude od dana 27.01.2012..god., a drugostupanjski sud je rješenje donio tek dana.26.10.2016. god. iz čega proizlazi da je drugostupanjski postupak trajao nešto manje od pet godina. Cjelokupni postupak je trajao gotovo 10 godina, a što nije opravdano s obzirom da konkretni predmet nije kompleksan i opsežan.“

121. Sud stoga smatra očitim da je podnositelj zahtjeva od samog početka prigovarao cjelokupnom trajanju parničnog postupka posebno naglašavajući duljinu trajanja postupka pred Županijskim sudom (vidi stavke 18. – 20. ove presude). Ponovio je prigovor u svojem očitovanju (vidi stavak 119. ove presude), pri čemu se podrazumijeva da podnositelji zahtjeva mogu naknadno razjasniti ili razraditi svoje prvobitne tvrdnje i da Sud mora uzeti u obzir ne samo obrazac zahtjeva već i njihove cjelokupne tvrdnje tijekom postupka pred njim kojima se mogu ukloniti svi prvobitni propusti ili nejasnoće (vidi, primjerice, *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 129., 20. ožujka 2018.).

(b) Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

122. Sud ponavlja da je zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku na temelju Zakona o sudovima iz 2005. godine podnesen u razdoblju od 29. prosinca 2005. do 13. ožujka 2013. godine (vidi stavak 26. ove presude) prihvaćao kao djelotvorno pravno sredstvo na temelju članka 13. Konvencije. To je značilo i da se to sredstvo mora iscrpiti u smislu članka 35. stavka 1. prije nego što se Sudu podnese bilo kakav prigovor o nerazumnoj duljini trajanja sudskog postupka u Hrvatskoj (vidi *Pavić protiv Hrvatske*, br. 21846/08, stavak 36., 28. siječnja 2010., i *Mirjana Marić protiv Hrvatske* (br. 9849/15, stavak 37., 30. srpnja 2020.)).

123. U ovom predmetu podnositelj zahtjeva nije iskoristio to pravno sredstvo, koje je bilo i djelotvorno i dostupno podnositelju, kako bi prigovorio prekomjernoj duljini trajanja postupka u svojem predmetu. Do 13. ožujka 2013. taj je postupak već trajao šest godina i gotovo dva mjeseca na dvije razine nadležnosti (vidi stavke 13. – 18. ove presude), što se može smatrati prekomjernim.

124. Uzimajući u obzir sudsku praksu Suda (vidi, *mutatis mutandis*, gore navedeni predmet *Mirjana Marić*, stavci 69. – 70.), proizlazi da je ovaj prigovor, u dijelu u kojem se odnosi na razdoblje prije 13. ožujka 2013., nedopušten na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava te mora biti odbačen sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

(c) Zaključak o dopuštenosti

125. Preostaje ispitati razdoblje od 14. ožujka 2013. do 20. listopada 2017. (kada je odluka Ustavnog suda od 27. rujna 2017. dostavljena punomoćniku podnositelja zahtjeva – vidi stavak 22. ove presude), tijekom kojeg je postupak trajao četiri godine i približno sedam mjeseci na dvije razine nadležnosti (vidi stavke 18. – 22. ove presude).

126. Sud primjećuje da, u dijelu u kojem se podnositeljev prigovor o duljini trajanja postupka odnosi na to razdoblje, on nije ni očigledno

neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

127. Sud ponavlja da se razumnost duljine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti dotičnog predmeta i pozivanjem na sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i nadležnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Frydlender protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

128. Nakon ispitivanja svih materijala koji su mu podneseni, Sud smatra da Vlada nije iznijela nijednu činjenicu ni tvrdnju koja bi mogla opravdati duljinu trajanja parničnog postupka u ovom predmetu.

129. U relevantnom razdoblju (vidi stavak 125. ove presude) nije bilo odlaganja koja bi se mogla pripisati podnositelju zahtjeva. Postupak se vodio pred žalbenim i Ustavnim sudom, a nisu održana ročišta (vidi stavke 18. – 22. ove presude). Odlaganja u tom razdoblju uglavnom se mogu pripisati vlastima, jer su Županijskom sudu u Zagrebu trebale tri godine i približno sedam i pol mjeseci da odluči o žalbi podnositelja zahtjeva (vidi stavke 18. – 19. ove presude).

130. Imajući u vidu svoju sudsku praksu o toj stvari (vidi, primjerice, gore navedeni predmet *Mirjana Marić*, stavci 71. i 90. – 91.), prethodno navedena razmatranja dostatna su da Sud zaključi da je u ovom predmetu duljina trajanja postupka bila prekomjerna i da nije ispunila pretpostavku „razumnog roka”.

131. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

132. Člankom 41. Konvencije predviđeno je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta i troškovi i izdaci

133. Kad je riječ o povredi članka 6. stavka 1. Konvencije, podnositelj zahtjeva potraživao je 15.000,00 eura, a da nije iznio odvojene zahtjeve na ime naknade materijalne štete, nematerijalne štete i troškova i izdataka.

134. Vlada je osporila potraživanje podnositelja zahtjeva ističući da nije naveo odnosi li se i u kojoj mjeri njegov zahtjev na materijalnu štetu, nematerijalnu štetu i/ili troškove i izdatke. Vlada je stoga zatražila od Suda da ne dosudi nikakav iznos na ime pravedne naknade.

135. Sud ponavlja da podnositelj zahtjeva koji želi ostvariti pravednu naknadu mora iznijeti određeni zahtjev o tome (pravilo 60. stavak 1. Poslovnika Suda); međutim, zahtjev na ime naknade nematerijalne štete ne mora biti količinski određen ni potkrijepljen. To, *inter alia*, znači da bi podnositelj zahtjeva trebao podnijeti odvojene zahtjeve na ime naknade materijalne štete, nematerijalne štete i troškova i izdataka.

136. Sud smatra da je podnositelj zahtjeva zasigurno pretrpio nematerijalnu štetu zbog povrede njegova prava na suđenje u razumnom roku. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud mu dosuđuje iznos od 2.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos.

137. S druge strane, u dijelu u kojem se njegov zahtjev za pravednu naknadu odnosi na materijalnu štetu i troškove i izdatke, Sud ga odbacuje jer podnositelj nije ispunio pretpostavke pravila 61. Poslovnika Suda.

B. Zatezna kamata

138. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da su prigovori o slobodi izražavanja i prekomjernoj duljini trajanja postupka u razdoblju nakon 14. ožujka 2013. dopušteni, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *presuđuje* da nije došlo do povrede članka 10. Konvencije;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
4. *presuđuje*
  - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, iznos od 2.000,00 EUR (dvije tisuće eura), uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati, na ime naknade nematerijalne štete, koji je potrebno preračunati u valutu tužene države prema tečaju važećem na dan isplate;
  - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedeni iznos koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 5. svibnja 2022. u skladu s člankom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Tajnica

Péter Paczolay
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist